



**CIMULACT**

CITIZEN AND MULTI-ACTOR CONSULTATION ON HORIZON 2020

**BUDUĆNOST(I) KOJU ŽELIMO**

**RADIMO**

**VIZIJU**

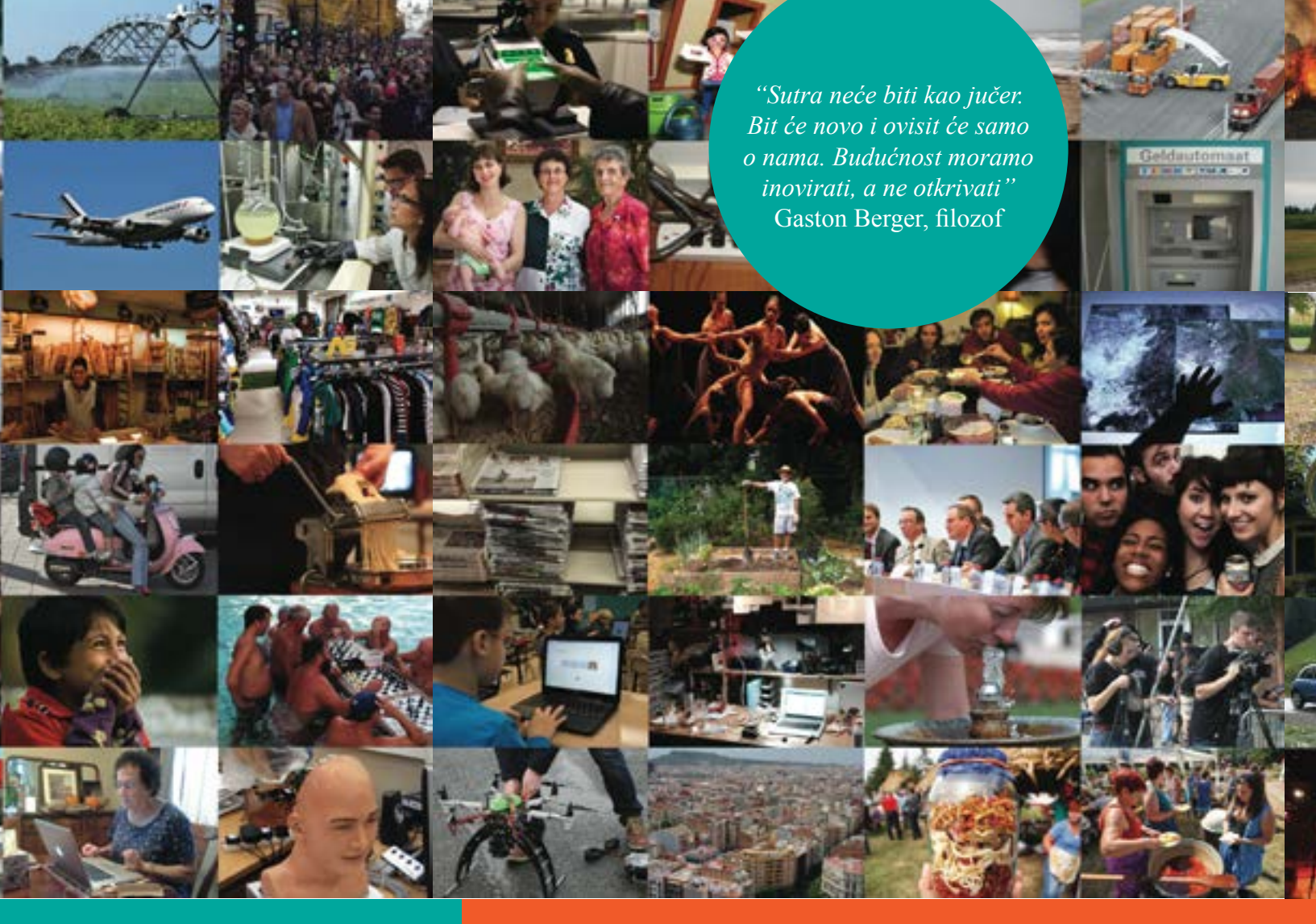
**ZA**

**EUROPU**



Projekt financira Okvirni  
program Europske unije  
Obzor 2020.






*"Sutra neće biti kao jučer.  
Bit će novo i ovisit će samo  
o nama. Budućnost moramo  
inovirati, a ne otkrivati"*  
Gaston Berger, filozof



# SADRŽAJ

UVOD: TREBAMO VAŠU VIZIJU BUDUĆNOSTI .....	05
ISPRED NAS SU VELIKI IZAZOVI .....	08
VIZIJA BUDUĆNOSTI .....	11
KAKO VI RAZMIŠLJATE O BUDUĆNOSTI? .....	14
RAZMIŠLJANJE O BUDUĆNOSTI KAO DEMOKRATSKOM PROCESU .....	15
POGLED NAPRIJED .....	18
RAZGLEDNICA IZ BUDUĆNOSTI .....	20
VIDIMO SE NA RADIONICI “VIZIJA GRAĐANA”! .....	21
NEKOLIKO RIJEČI O PROJEKTU .....	24



*“Što se tiče budućnosti,  
vaš zadatak je,  
ne da je predvidite,  
nego da je omogućite.”*  
Antoine de Saint-  
Exupery (francuski pilot  
i pisac, autor “Malog  
princa”, 1900.-1944.)

# UVOD

## Trebamo vašu viziju budućnosti

Hvala vam što sudjelujete u CIMULACT-ovoj nacionalnoj radionici "Vizija građana"! Vi ste jedan/a od 1.000 građana u cijeloj Europi koji su odabrani da podijele s nama svoju viziju poželjne budućnosti. Mi - tim CIMULACT-a - sretni smo što ste spremni sudjelovati i podijeliti s nama vaše nade, snove i zabrinutosti.

CIMULACT će doprinijeti istraživačkoj agendi Europske unije, koja će se temeljiti na vizijama koje su osmislili građani 30 europskih zemalja. Naš je cilj ujedno doprinijeti i nacionalnim agendama istraživanja u svakoj zemlji u kojoj će se provesti radionice vizioniranja. Ovakav pristup će osigurati fokusiranje istraživanja na teme i područja koja su od velike važnosti za svakodnevni život europskih građana. A upravo je to područje gdje smo mi angažirani. Mi želimo znati koja su vaša promišljanja o budućnosti. Želimo znati kakvu budućnost želite i kako je vidite? Što želite u budućnosti - za sebe, za vaše najbliže, za vaše susjede i društvo u cjelini?

Kroz razgovor i promišljanje o budućnosti možemo zajedno s vama graditi put koji će nas dovesti do te željene budućnosti.

Ne morate imati specifična znanja da bi nam pomogli doprinijeti istraživačkoj agendi. U istraživanju već sudjeluju mnogi stručnjaci iz različitih područja, međutim i mi i Europska komisija smatramo kako je jako važno u istraživanje uključiti i same građane. Stoga je i ovaj poziv za vas - one koji su najkompetentniji govoriti o sebi i onome što žele.

Ova brošura daje kratki uvid u to što je vizija, načine na koje možete razmišljati o budućnosti te vas želi inspirirati na iskazivanje vaših snova, želja i nadanja za održivu budućnost.

Radujemo se vašoj viziji!

Srdačno,  
Projektni tim CIMULACT-a

*"Moraš znati što želiš.  
I ako te to odvede negdje drugdje,  
nemoj se suzdržavati, jer te možda  
instinktivno vodi tamo gdje i želiš  
biti. Ako se suzdržavaš i pokušavaš  
biti stalno na istom mjestu,  
usahnut ćeš."*  
Gertrude Stein  
(američka spisateljica,  
1874-1946)

**Jeste li  
ikada  
razmišljali...**

O čemu će ljudi  
razgovarati u 2050.  
godini ?

Kako će ljudi  
putovati ?

Kako će izgledati  
vaš grad ili selo  
2050. ?

Kako će izgledati  
sloboda i sigurnost  
za građane  
u Europi ?

Kako će se društvo  
nositi s prirodnim  
katastrofama ?

# VELIKI IZAZOVI SU ISPRED NAS

Moderna društva suočavaju se s nekoliko izazova, od zdravog starenja do klimatskih promjena, opskrbe hranom i energijom te zaštitom sloboda, da nabrojimo samo neke od njih. Mnogi od tih društvenih izazova su globalni i ne zaustavljaju se na nacionalnoj razini, institucionalnim ili stegovnim granicama. Kako bi pronašli rješenja za te glavne brige, Europska unija je osigurala 80 milijardi € za financiranje do 2020. Glavni cilj financiranja je poticanje temeljnih istraživanja, demonstracijskih (pilot) projekata i rasta i razvoja tržišta kako bi se potaknuto ekonomski rast i otvaranje novih radnih mjesta.

Ali kako ljudi u Europi vide svoju budućnost danas? S kojim će se izazovima uskoro morati suočiti? Jesu li slični onome s čime su se morali suočiti u svojoj nedavnoj prošlosti? Ovdje su neki odgovori.



**Josip**  
muškarac u 60-im godinama

“Vi stvarno želite znati što jedan taksist misli? Pa, imam posao koji mi se sviđa, a to znači puno, znate, ja sam više ili manje svoj šef, vozim lijep automobil ... To zna ponekad biti malo zamorno, vožnja ljudi po cijeli dan i noć, ali ne mogu reći da je loše. Što se mijenja u mom poslu? Pa, tu je, na primjer, postojanje sve više i više električnih automobila. Imam kolegu koji već ima jedan. Volio bih ga isprobati i vidjeti kako radi. I nekad je bila stvar prestiža imati auto i putovati automobilom - mislim to je još uvijek tako, ali sad postoje svi ovi novi trendovi kao što je dijeljenje automobila s drugima pa do toga da prestanete voziti auto i pređete na vožnju biciklom; to ne samo da štedi gorivo nego imate i čišći zrak, a i uštedite novac! Također, razvile su se i nove vrste taksi usluga gdje gotovo svatko tko ima svoj auto može nuditi taksi usluge. Da, mislim da je to ono što me zabrinjava najviše. Mislio sam da ću s ovim poslom zaraditi mirovinu, ali sa svim ovim izmjenama i poskupljenjem goriva, novim cestovnim porezima i drugim, nisam više tako siguran.”



**Tomica**  
muškarac u 50-im godinama

“Ja sam medicinski tehničar i volim svoj posao. Radim u bolnici, gdje se stvari polako počinju mijenjati. Stvar je u tome što sada imamo sve više i više starijih osoba koje moraju ostati dulje u bolnici, a jako su usamljeni jer nemaju nikoga da ih posjeti. Kao medicinski tehničar imam osjećaj, a nekako i obvezu da bi osim pružanja skrbi trebao i provoditi vrijeme s njima i družiti se. A mogu si samo zamisliti koliko su ti ljudi usamljeni jednom kada se vrate svojim kućama... Ono što me još više brine je nedostatak resursa za održavanje i unaprjeđenje bolničke infrastrukture s najnovijim medicinskim spoznajama i tehnologijama. I jednako tako me brine i činjenica da, u mojoj zemlji, liječnici i medicinske sestre odlaze, ali ne iz struke nego u druge zemlje gdje su bolje plaćeni i u bolnice koje su bolje opremljene i organizirane.”



**Silvija**  
žena u 20-im

“Kao što možete vidjeti, imam malu bebu, tako da još uvijek dobivam porodiljnu naknadu, što je dobro, jer sam bila nezaposlena više od godinu dana prije njenog rođenja. To je ono što me zapravo zabrinjava. Mislila sam da neću imati poteškoća naći posao, s obzirom da imam dobar stupanj obrazovanja i nešto radnog iskustva. A sada, kad sam samohrana majka s bebom mislim da će mi biti još teže. Dakle, ono što me zabrinjava je kako ljudi poput mene mogu dobiti dobar posao te također, kako mogu pomoći svom djetetu da se obrazuje za zanimanje za koje će dobiti posao, a ne mučiti se kao ja.”





**Ana**  
žena u 40-im godinama

“Ja sam arhitektica. Barem je to ono što sam studirala prije dva desetljeća i taj sam posao zamišljala kao prilično jednostavan; mislila sam da ću projektirati velike lijepe kuće za stanovanje. Neko vrijeme sam upravo to i radila, ali su se onda stvari počele mijenjati i to ne sve istovremeno, ali postupno, jedna za drugom. Kako su energenti poskupjeli tako su ljudi počeli brinuti se o sigurnosti opskrbe energijom i novim građevinskim propisima koji su uvedeni radi uštede energije. Jednostavno, nisam više imala posla s projektiranjem i morala sam učiti neke nove stvari, kao što su dizajniranje životnog prostora i obnova kako bi uštedjeli energiju, korištenje obnovljivih izvora energije te energetske pregledi i energetske certificiranje zgrada itd. Dok sam radila ove revizije vidjela sam koliko je mogućnosti za uštede, i to ne samo kroz obnovu, koju su ljudi smatrali izuzetno skupom nego i kroz promjenu svakodnevnih navika. No, mi smo tako daleko od onoga što bi bilo dobro i idealno, posebno uzimajući u obzir probleme stvorene klimatskim promjenama i smanjenjem zaliha fosilnih goriva. Ja najveći izazov vidim u tome koliko možemo brzo djelovati i svi se složiti, različite zemlje i političke stranke ...”





**Kate**

**žena u 30-im godinama**

“Da budem iskrena, ja se ne brinem puno ovih dana ... Ja sam jako sretna svojim životom: Imam odličan posao u jednoj međunarodnoj informatičkoj tvrtki, imam mogućnosti raditi u različitim zemljama, sa zabavnim ljudima, puno putujem, zarađujem dovoljno da imam za sve ono što ja smatram ‘dobrim životom’. Meni se moj posao čini korisnim, radimo na tome kako bi društveni mediji bili jednostavniji za korištenje, također dizajniramo softver za pametne domove i promičemo najrazličitija pametna rješenja. Svjesna sam da postoji zabrinutost građana o zaštiti i privatnosti podataka, povećanoj potrošnji energije brojnih kućanskih i drugih aparata, o pristupu svih (a ne samo bogatih) modernim tehnologijama te o trošenju previše vremena online i u virtualnoj stvarnosti. Ja još uvijek mislim da postoji ogroman potencijal za tehnološke inovacije, a prilično sam sigurna da uz pomoć tehnologije možemo pronaći tonu kreativnih rješenja za većinu naših problema. Nismo ih sve još osmislili, ali s vremenom će ih biti sve više...”



**Robert**

**muškarac u 50-im godinama**

“Ja sam farmer i farmer sam cijeli život. A sada sam organski farmer, ali to nisam oduvijek bio: naslijedio sam farmu od roditelja koji su koristili puno kemikalija i umjetnih gnojiva. U to vrijeme nitko nije bio zabrinut oko korištenja tih sredstava, tada je to bio prihvatljiv i normalan način obrade zemlje. U tim danima sam jedino brinuo o tome kako posaditi usjeve koji se dobro prodaju i kako imati učinkovit sustav za navodnjavanje, ali onda su ljudi postali zabrinuti zbog korištenja kemikalija kojima smo prskali usjeve, brinuti se o svom zdravlju i utjecaju kemikalija na okoliš. Zbog svega toga sam morao učiniti nešto da ostanem na tržištu. Počeo sam čitati o kemikalijama, umjetnim gnojivima, išao sam na tečajeve i na kraju sam se odlučio za organski uzgoj. Prije nekoliko godina sam se angažirao i pomogao postaviti sustav putem kojeg sam svaki tjedan, s drugim uzgajivačima, dostavljao svježe povrće i voće obiteljima koje žive u gradu. Cijeli taj posao postaje vrlo uspješan, a ja mogu reći da sam jako sretan jer je moja kćer izrazila želju pomoći u vođenju farme,

a u dogledno vrijeme i da je nastavi voditi sama. Ali ono zbog čega sam zabrinut jesu vremenski uvjeti. Oni postaju sve nepredvidljiviji, jednako kao i pojava nekih novih bolesti i štetnika... Razmišljam o tome kako bih mogao pomoći svojoj kćeri da bude spremna nositi se sa svim što dolazi, a na način da i moji unuci u budućnosti mogu živjeti i raditi na farmi...”



**Kristijan**

**muškarac u kasnim 40-im godinama**

“Oh pa, dobro, postoji puno stvari koje me zabrinjavaju ovih dana, toliko da sam nedavno počeo razmišljati o tome da bi bilo bolje da sam ostao učitelj. Ali kada se lokalna škola zatvorila ja sam izabran za gradonačelnika, a zatvorili su je jer nije bilo dovoljno djece i vlada nije htjela financirati malu školu u malom mjestu. Iako je bila loša situacija, ja sam htio ostati u malom mjestu, a moji su me prijatelji uspjeli uvjeriti da se kandidiram za gradonačelnika – i, na moje veliko iznenađenje, pobijedio sam! I eto sad sam tu gdje jesam, a između ostalog se pokušavam nositi s činjenicom da puno ljudi, pogotovo mladih, odlaze iz malog mjesta jer su daleko od velikih gradova i nemaju toliko mogućnosti. Teško je i njihov odlazak je, pretpostavljam, najveći izazov za naš mali grad u bliskoj budućnosti.”



**Petar**

**dječak u ranoj tinejdžerskoj dobi**

“Ja često idem s djedom u ribolov i to jako volim. Dok smo hvatali ribe, djed mi je pričao zanimljive priče o tome kako je bilo kad je on bio klinac i kako su stvari tada bile drugačije. Kao na primjer, djed kaže da je u rijeci bilo mnogo različitih vrsta riba i da si čak mogao organizirati natjecanja o tome tko može uloviti najviše različitih vrsta ribe. Ja bih želio da ih još uvijek ima tako puno, jer mi je malo dosadno uvijek hvatati iste! Pitam se što im se dogodilo. I stalno to ispitujem djeda, ali nisam siguran da on zna što se dogodilo. Također mi govori da su oni nekad jeli što su uhvatili... Sada se to više ne može. Dakle, ja se nadam da će i dalje biti ribe u rijeci kad ja odrastem ... Možda bih mogao postati netko tko se brine o njima? A možda čak i pomoći vratiti neke ribe natrag u rijeku?”

# VIZIJA BUDUĆNOSTI

## Sui mi maštamo o budućnosti

Svi mi razmišljamo kako će naš život izgledati u budućnosti. Razmišljamo i o budućnosti svijeta. Kakva će biti budućnost za sve nas? Kakav će život biti u sljedećem stoljeću? Odgovore možemo potražiti u našem tjednom horoskopu ili možemo ići kod raznih proročica, ali zapravo nitko ne može predvidjeti našu budućnost. Srećom, svatko od nas može razmišljati o budućnosti i formulirati svoju viziju o tome kakvu budućnost želi. Promišljanje i formuliranje ideja i mišljenja je izuzetno važno. Razgovorom o nadama i strahovima možemo utrti put realizaciji vizije budućnosti.

Na radionici ćemo vas potaknuti na razmišljanje izvan okvira, pomoći ćemo vam da izađete iz svoje zone ugone i zamislite budućnost kakvu stvarno želite - čak i ako mislite da niste kreativna osoba. Vizije nisu predviđanja, tako da nam ne govore što će u budućnosti biti, vizija opisuje kakva bi budućnost trebala biti. Važno je napomenuti da vizija budućnosti ne mora nužno biti i izvediva gledano iz današnje točke gledišta. Vizije nas pozivaju da razmotrimo budućnost kao nešto što mi sami možemo oblikovati, a ne kao nešto što je već odlučeno.

## Nebo je granica

Beatlesi su 1962. imali prvu audiciju za Decca Records, u nadi da će si osigurati ugovor s izdavačkom kućom.

Nažalost, spomenuta diskografska kuća je odbacila bend i to uz obeshrabrujuće obrazloženje: "Grupe u kojoj su samo gitare nisu više popularne!" i "Beatlesi nemaju budućnost u show businessu!"

Kada vi razmišljate o budućnosti, razmišljajte bez granica, nemojte se ograničavati! Nemojte uopće pokušati predvidjeti što će biti, jer to nitko sa sigurnošću ne može znati, pogotovo ne za tako daleku budućnost. Ne treba se brinuti o tome što se čini izvedivo s današnje točke gledišta. Gottlieb Daimler je 1901. rekao: "Globalna potražnja za motornim vozilima neće prijeći milijun - jednostavno zbog nedostatka raspoloživih vozača." Recite tko bi mogao očekivati da će tada taj najstariji i najslavniji proizvođač automobila, koji se proslavio proizvodnjom Mercedes-Benz, proizvoditi sve do danas i kojem će se samo godišnja proizvodnja kretati između jednog i dva milijuna motornih vozila.

Mi ne znamo kako će se društvo ili tehnologija promijeniti do 2050., ali je bitno da vi razmislite što vama treba i kako vi želite da vaša budućnost izgleda.

*"Planirajte budućnost,  
jer to je mjesto gdje ćete  
provesti ostatak  
svog života."*  
Mark Twain  
(pisac, 1835-1910)

## Što je vizija?



U projektu CIMULACT koristimo sljedeću definiciju vizije:

"Vizija je slika ili zamisao **ŽELJENE BUDUĆNOSTI**. Vizija se može temeljiti na **NADI** i **SNOVIMA** - ali i na **BRIGAMA** i **STRAHOVIMA** u odnosu na probleme ili zamišljene prijetnje za koje ne želimo da postanu stvarnost. Na radionici "Vizija građana" pokušat ćemo formulirati viziju budućnosti za sljedećih **30 do 40 GODINA**."

"Vizija bez djelovanja je sanjarenje.  
Akcija bez vizije je noćna mora."  
- Japanska poslovnica

"Vizija je kao svjetionik koji osvjetljava bez da ograničava, daje smjer, a ne određuje."  
- James J. Mapes, futurist

"Vizija nije samo slika onoga što bi moglo biti, to je poziv da postanemo bolja verzija sebe, da postanemo nešto više."  
- Rosabeth Moss Kanter, znanstvenica

"Vizija animira, inspirira, pretvara svrhu u akciju."  
- Warren Bennis, znanstvenik

Jeste li  
se ikada  
zapitali...

Što će biti značenje  
jednakosti u 2050.  
godini ?

Koji resursi će biti  
urijedni ili rijetki ?

Kako će obični  
građani biti  
uključeni  
u društvo ?

Što će biti vaša  
omiljena hrana u  
budućnosti ?

Čemu se nadate za  
djecu koja će živjeti  
u 2050. ?

# KAKO VI RAZMIŠLJATE O BUDUĆNOSTI ?

Svaki pojedinac ima jedinstven pristup razmišljanju o budućnosti te jednako jedinstvenu ideju o tome što budućnost može donijeti

*“Bicikl će preživjeti i biti dio budućnosti. Zato što su jednostavna rješenja ujedno i najbolja i prežive sve.”*  
Pavao, poduzetnik

*“Očito je da iscrpljujemo resurse Zemlje brže nego što se oni mogu obnoviti. Stoga bismo se možda trebali osvrnuti na vrijeme kad su ljudi bili vrlo uspješni kao vrsta, kao kad su bili lovci-sakupljači. Mislim da bi od tih, kako ih sada nazivamo, ‘divljaka’ mogli naučiti neke mudrosti.”*  
Lino, učitelj

*“Vjerujem da će znanost i tehnologija uvijek imati važnu ulogu. S vremenom su se razvile, a očekujem da će se i dalje u budućnosti razvijati sve više. One utječu na naše živote i smatram da će i dalje to nastaviti raditi. Kada vidite kako danas sve napreduje u medicini i komunikaciji... ništa se ne čini posve nemogućim ...”*  
Toma, ekonomist

*“Gradovi će biti drugačiji. Pretpostavljam da će se ljudi kretati drugačije i moje susjedstvo neće izgledati isto kao i danas. Mjesta i ljudi će biti više povezani, ali mislim da će se ljudi i dalje susretati na ulici na isti način kao i danas.”*  
Pero, student

*“Kad zamišljam budućnost mislim da će digitalna tehnologija omogućiti svima pristup informacijama i iste mogućnosti. To će učiniti naš život lakšim i olakšat će naš svakodnevni rad. S druge strane, nadam se da nećemo postati robovi digitalne tehnologije, zatvorene i društveno introvertirane osobe.”*  
Katja, odvjetnica

*“Da ste došli k nama za 100 godina, mislim da ne biste naišli na iste stvari. Čak mislim da biste vidjeli da stvari bolje izgledaju, našli biste više ljudi, više zgrada, jači promet, a možda i više jednakosti.”*  
Roman, umirovljenik



# RAZMIŠLJANJE O BUDUĆNOSTI KAO DEMOKRATSKOM PROCESU

Napisali: François Jégou & Christophe Gouache

F. Jégou i C. Gouache dolaze iz “Strateškog dizajna scenarija” (SDS). SDS je laboratorij održivih inovacija koji eksperimentira s korisnicima, piscima scenarija, potiče socijalne razgovore, ko-dizajnira rješenja: smišlja različite proizvode, usluge i politike prema novim i održivim načinima življenja...

Seneka, rimski filozof je rekao: “Za osobu koja ne zna kamo želi ići ne postoji povoljan vjetar”. U potpunosti se slažemo s rimskim filozofom, posebno gledajući televiziju ili čitajući novine. Budućnost se kroz medije većinu vremena predstavlja na vrlo karikaturalan način: ili nam prezentiraju i uvjeravaju nas u ‘tehnobećanja’ kao rješenju svih naših problema ili se govori o ‘budućnosti koja je puna prijetnji’ uz najavu raspada cijelog društva. U takvoj perspektivi apsolutno je teško raspravljati gdje želimo ići i kakvi vjetrovi mogu biti povoljni za nas.

No, ako se osvrnemo unatrag, možemo razumjeti zašto je u javnosti veći dio razgovora o budućnosti tako stereotipan i siromašan u promišljanju. U tradicionalnim društvima budućnost je manje ili više bila nastavak prošlosti. Nakon znanstvene i industrijske revolucije, društvo se ubrzano počelo razvijati tako da u posljednja dva stoljeća u Europi, stalnim tehnološkim napretkom, budućnost postaje sve više i više različita od prošlosti i sve više je sinonim za bolji život. U 60-im godinama 20. stoljeća ‘tehnooptimizam’ je počeo blijediti. Danas je tehnološki san daleko od onoga što se obećavalo, ali uz to su socijalni i ekološki problemi sve realniji i sve veći te nas sve više ugrožavaju.

U već spomenutim 60-im godinama prošlog stoljeća dogodio se svojevrsan prijelaz iz vizije budućnosti orijentirane tehnološkim napretkom na ideju da je budućnost složena i nepristupačna. Ova temeljna promjena dovodi do dva različita i suprotna stava pred složenom budućnosti našeg društva danas: s jedne strane, prepoznali smo da je budućnost previše složena da bi je predvidjeli s točnošću. Zato smo razvili našu sposobnost da brzo reagiramo na česte promjene i nesigurne situacije. S druge strane, metodologije predviđanja i studije o budućnosti razvijene su kao pokušaj da se prevlada ta složenost budućnosti.

Razvijanje aktivnosti koje gledaju u budućnost pretvorilo se u znanstvenu disciplinu i kroz to omogućilo takvu vrstu promišljanja samo znanstvenicima i stručnjacima. U posljednjih nekoliko desetljeća, budući da sve više dominiraju kampanje o podizanju svijesti o pitanjima zaštite okoliša i drugih velikih društvenih izazova (siromaštvo, izbjeglice), razvila se i svjesna ili nesvjesna, ali kontinuirano promovirana negativna vizija neodržive budućnosti.

Ovaj kratki i pojednostavljeni pregled razvoja stavova prema budućnosti u zapadnom svijetu je pokušaj da se objasni zašto se naše trenutno razumijevanje budućnosti pojavljuje kao mješavina tehnooptimizma i društvenih prijetnji, rasta neizvjesnosti i predviđanja stručnjaka.

U medijima je budućnost sveprisutna, puno se govori o njoj, ali je bazirana uglavnom na tome da će nam jedini napredak omogućiti razvoj tehnologije. A u isto vrijeme, briga za okoliš i društveni problemi prikazuju nam se kao da smo mi prva generacija u povijesti kojoj se budućnost vjerojatno neće poboljšati nego će se čak degradirati. Javno promišljanje o našoj budućnosti čini se ograničenim i baziranim na tehnološkim nadama i neodrživoj degradaciji društva. To je zaista jako siromašan i uniformiran pogled na budućnost u kojem nedostaju različite vizije koje mogu potaknuti raspravu i donijeti najrazličitije perspektive. Štoviše, više ili manje opće slaganje većine da je budućnost nepoznata i prepuštena stručnjacima da je definiraju, zapravo dovodi do zaključka da se o njoj uopće nije niti raspravljalo. Veliki udio stanovništva ima djelomičan pristup informacijama i ponuđene su im stereotipne vizije o budućim izazovima i mogućnostima. Ova situacija zahtijeva više kreativne mašte, otvaranje procesa osmišljavanja vizije i evoluciju prema bogatijem i širem javnom dogovaranju, kao uvjetu demokratskog društva.”

Preuzeto i prilagođeno iz: *F. Jégou, C. Gouache, Envisioning as an Enabling Tool for Social Empowerment and Sustainable Democracy, Responsible Living, Springer, 2015.*

Zar se  
ne pitaš...





Koje će biti najveće  
medicinsko  
postignuće?

Koja će biti  
najbolja nova  
radna  
mjesto?

Kako će ljudi  
dolaziti na posao?

Kako će ljudi  
komunicirati u  
2050. godini?

Koje nade gajite  
za svoje prijatelje i  
članove obitelji u  
budućnosti?

# POGLED U BUDUĆNOST

Što budućnost znači za znanstvenike? Kako oni koriste vizije za pogled u budućnost?

Razgovor s Eleonaram Masini

Eleonara Masini, prof. emeritus futurističkih studija i ljudske ekologije na Sveučilištu Gregoriana u Rimu, Italija. Ona se smatra vrhunskim autoritetom za izučavanje budućnosti, s obzirom da na toj temi radi više od 40 godina. Posvetila je cijeli svoj profesionalni život njegovanju i izradi pozitivnih vizija budućnosti.\*

## Što se krije iza riječi budućnost? Zašto ona postoji?

“Ne možemo govoriti o jednoj budućnosti. Postoji mnogo budućnosti koje su povezane s trendovima iz prošlosti i sadašnjosti. Mogućnosti i vjerojatnosti variraju ovisno o tome kako se trendovi mijenjaju ili povezuju s našim odlukama u sadašnjosti. Sve ovisi kako odlučujete i što odabirete. Poduzimajući drastične odluke i posljedice će biti različite odnosno drastične. Poželjne budućnosti predstavljaju drugu točku gledišta, zato što je poželjnost neke situacije povezana s izborom i u širem pogledu s etičkim aspektom. Primjerice, ako želimo humaniji svijet, svijet u kojem je čista voda svima dostupna, pitamo se je li takav svijet moguć i postoji li vjerojatnost da se on realizira u doglednoj budućnosti?”

Mnoge budućnosti su moguće, samo za neke od njih postoji veća vjerojatnost da se dogode, a vrlo malo njih su ujedno i poželjne.”

## Dakle, postoje mnoge budućnosti, jesu li sve jednake?

“Naravno da nisu sve budućnosti jednake, to jednostavno nije moguće zato što razmišljanje o budućnosti nikada nije neutralno. Kako bi i moglo biti? Moramo znati koja je etička osnova određenog promišljanja o budućnosti. Uvijek želimo znati na čemu je bazirana pojedinačna vizija ili izbor. U budućnosti, treba se izjasniti koga zastupamo, ne radi se o egzaktnoj nauci. Nema činjenica o budućnosti. Jedino što možemo opisati je ono što bi se moglo dogoditi. Jednostavno, ne možemo ni reći da će se nešto dogoditi sa sigurnošću. Glavno obilježje futurističkih studija ili predviđanja je smanjiti razinu nesigurnosti i svatko tko odlučuje o sadašnjosti mora znati da njena ili njegova djela u sadašnjosti utječu na ono što će se dogoditi u budućnosti.

Kompleksnost i globalizacija su definitivno jedni od najvećih izazova, s obzirom da živimo u društvima koja imaju visok stupanj neizvjesnosti i gdje se sve ubrzano mijenja i gdje su sva događanja međusobno povezana.

Znanstvenici, građani, donositelji odluka, svi oni kad razgovaraju o budućnosti, znaju da grade dio te budućnosti i da su oni samo jedan mali dio u velikom procesu. Bez obzira tko ste, znanstvenik, domaćica, učitelj, službenik u javnoj upravi, farmer, u svakom slučaju ste svi vi dio budućnosti.”



*“Budućnost pripada onima koji vjeruju u ljepotu svojih snova.”*

Eleanor Roosevelt,  
diplomatkinja, USA

## Pitanje za...

### **Kurta Aagarda Nielsena: Što je vizija?**

“Vizija je dobro promišljena fantazija željene budućnosti. Vizija je nešto što oživotvorimo uzimajući u obzir kombinaciju naših vrijednosti, želja i saznanja o svijetu kakav je danas te problema koje vidimo u svakodnevnom životu.

Tako je vizija presudna za razmišljanje o prijedlozima za promjene.

Svatko može imati svoju viziju, ali normalno je da se ona razvija i nadograđuje u dijalogu s drugim ljudima. Pojedinačne vizije mogu se formulirati kroz istraživanje, umjetnost i kulturu, ali u osnovi vizija je povezana s dijalogom i društvenim odnosima - jer budućnost može samo postati stvarnost u interakciji i zajedno s drugim ljudima.

### **Iana Milesa: Kako možemo planirati za budućnost?**

“Kada govorimo o budućnosti ili planu za budućnost, očito je da razmišljamo o nečemu što ulazi u kategoriju ‘maštovite konstrukcije’ (nešto gdje radi naša mašta). Različiti ljudi imaju različite ‘maštovite konstrukcije’ o mogućoj budućnosti i u toj mašti se odražava njihovo znanje. Naravno, svaki pojedinac ima neka specifična znanja, živi u različitim uvjetima, s različitim stavovima, interesima i vrijednostima...

Vizije koje su razvijene u profesionalnim kontekstima (npr. za tvrtku) često se odnose na vrlo usko specijalizirana područja rada. Za razliku od vizije običnih građana, njihove vizije će često biti u području jačanja konkurentnosti - jačajući vlastite poglede na štetu konkurenata. Ali građani će davanjem svoje vizije nadograditi i dodati toj profesionalnoj viziji jedan vrlo važan element, a to je fokus na ono što je obično ili zajedničko svim ljudima i ono što je društveno dobro.“

Kurt Aagard Nielsen, profesor društvenih znanosti na Sveučilištu Roskilde, Danska. Izdao članke i knjige o sociologiji znanja, akcijskim istraživanjima kao i znanstvenim politikama.\*

Održive budućnosti zahtijevaju ‘maštovite konstrukcije’. Kroz maštu možemo doći do tih budućnosti i one su potrebne da bi ljude mogli uvjeriti da zaista postoji razlog za nadu i potreba za djelovanjem.”

Ian Miles, profesor tehnoloških inovacija i društvenih promjena na Sveučilištu u Manchesteru.\*\*

\* CIVISTI: Inspiration magazine, Eyes on Tomorrow, EU-project ‘Citizens visions on Science, Technology and Innovation’, [http://www.civisti.org/files/images/CIVISTI\\_MAG\\_ENG1.pdf](http://www.civisti.org/files/images/CIVISTI_MAG_ENG1.pdf)

\*\* Miles, Ian. (2015). “The sustainable future is in your head”, u “Making Visions for a Sustainable Future. Inspiration Magazine”. Izdano kao dio “Public Participation for Developing a Common Framework for Assessment and Management of Sustainable Innovation (CASI)”, projekt FP7.

# RAZGLEDNICA IZ BUDUĆNOSTI

Postoje li još uvijek razglednice?!

Draga bako,

Kako si? Krenula sam na tečaj iz kaligrafije (lijepog pisanja) i to je razlog zašto ti pišem ovu razglednicu.

Nadam se da ste dobro i da ću vas uskoro moći posjetiti, iako to neće biti u sljedećih nekoliko tjedana, jer imam puno sastanaka u gradu. Inače, stvari kod nas su super, osim što je danas moj kućni robot pao, razbio se i nije me probudio. Tako da sam se digla u 10:00 sati i tek tada sam u žurbi morala nahraniti gladne kokoši u našem kvartovskom kokošinjcu. Inače hranu dobiju u 7 ujutro.

Kako su stvari krenule loše, i guma na mom biciklu je bila ispumpana, ali srećom imamo organizirane zajedničke vožnje autom tako da sam se mogla ubaciti u jedan od njih i doći direktno na sastanak. Nadam se da ću vas već sljedeći mjesec moći doći vidjeti, za promjenu od naših uobičajenih susreta preko Skypea. :)

Puno pozdrava i zagrljaja,  
Mira  
28. ožujka 2050.

POSTAL SERVICE



---

---

---

---

PRINTED IN EUROPE ON RECYCLED PAPER AND WITH 100% FIBRE

# Vidimo se na radionici Vizija građana!

Nitko ne zna kako će izgledati naša budućnost, ali tek kad imamo viziju možemo je početi oblikovati.

## **CIMULACT U HRVATSKOJ**

Projektni partner u Hrvatskoj je **ODRAZ - Održivi razvoj zajednice**



Više o projektu na:

<http://www.odraz.hr/hr/projekti/aktualni-projekti/cimulact-savjetovanje-s-gradanima-i-razlicitim-dionicima-o-obzor-u-2020>

Za dodatne informacije možete nas kontaktirati na telefon br. 01/ 46 55 203 ili e-mail [odraz@odraz.hr](mailto:odraz@odraz.hr)



Urednici: Niklas Gudowsky, Mahshid Sotoudeh (ITA)

Odbor urednika: Mahshid Sotoudeh, Walter Peissl, Ulrike Bechtold (ITA) / Marie Louise Jørgensen (DBT)

Suradnici: Niklas Gudowsky, Mahshid Sotoudeh (ITA) / Marie Louise Jørgensen, Katrine Lindegaard Juul (DBT), Christophe Gouache, François Jégou (SDS) / Edina Vadovics (GDI) / Elna Schirrmeister, Philine Warnke (ISI) / Danielle Bütschi (TA-Swiss)

Dizajn: Christophe Gouache (SDS)

Partneri u konzorciju: Fonden Teknologiradet (Danska), Fraunhofer Gesellschaft Zur Forderung Der Angewandten Forschung Ev (Njemačka), Oesterreichische Akademie Der Wissenschaften (Austrija), Missions Publiques (Francuska), Strategic Design Scenarios Sprl (Belgija), Technologicke Centrum Akademie Ved Ceske Republiky (Češka), Asociatia Institutul De Prospectiva (Rumunjska), Applied Research And Communications Fund (Bugarska), Greendependent Intezet Nonprofit Kozhasznu Korlatolt Felelossegu Tarsasag (Mađarska), Politecnico Di Milano (Italija), The Association For Science And Discovery Centres (Ujedinjeno Kraljevstvo), Fundacio Catalana Per A La Recerca I La Innovacio (Španjolska), Akademien Der Wissenschaften Schweiz Verein (Švicarska), Helsingin Yliopisto (Finska), Teknologiradet - The Norwegian Board Of Technology (Norveška), Instytut Technologii Eksploatacji-Panstwowy Instytut Badawczy (Poljska), Asociacija Ziniu Ekonomixos Forumas (Litva), Sia Baltijas Konsultacijas (Latvija), University College Cork, National University Of Ireland, Cork (Irska), Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (Nizozemska), Mediatedomain Lda (Portugal), Universita Ta Malta (Malta), Slovenska Akademia Vied (Slovačka), Slovenian Business & Research Association (Belgija), Rtd Talos Limited (Cipar), 4motion Asbl (Luksemburg), ODRAZ - Održivi razvoj zajednice (Hrvatska), Statens Geotekniska Institut (Švedska), Atlantis Symvouleftiki Anonymi Etaireia Atlantis Consulting Sa (Grčka)

CIMULACT 2015

Broj ugovora 665948

# CIMULACT

## Nekoliko riječi o projektu

### **CIMULACT: Uključivanje cijele Europe u oblikovanje željene i održive budućnosti**

CIMULACT kao glavni cilj ima pridonijeti relevantnosti i odgovornosti programa Europskih istraživanja i inovacija (R&I) - Obzor 2020., ali i na razini različitih država, članica Europske unije. Taj se proces odvija kroz angažiranje građana i različitih dionika koji su-kreiraju istraživačku agendu, baziramu na stvarnim i provjerenim društvenim vizijama, potrebama i zahtjevima. Projekt će proširiti poglede i raspravu o pitanju znanosti, tehnologije i inovacija (STI), povećati znanstvenu pismenost u širem smislu, a ta pismenost uključuje razumijevanje društvene uloge STI te stvoriti zajedničko razumijevanje među znanstvenim dionicima, kreatorima politika i građanima.

**CIMULACT** je skraćenica za ‘Citizen and Multi-Actor Consultation on Horizon 2020’ (Savjetovanje s građanima i različitim dionicima o OBZOR -u 2020.). Ovakav pristup će obuhvatiti sve zemlje članice Europske unije (EU28), uključujući i Norvešku i Švicarsku. CIMULACT se temelji na principu i uvjerenju da kolektivna društvena inteligencija daje Europi konkurentnu prednost, koja se može aktivirati u nastojanju jačanja relevantnosti europske znanosti i tehnoloških sustava. Uspostavom pravog dijaloga između građana, interesnih skupina, znanstvenika i kreatora politika, raspravit će se o svim vizijama i scenarijima poželjnih budućnosti, a kao izlazni rezultat tih razgovora imat ćemo preporuke i prijedloge za istraživačke i inovacijske politike i buduće zajedničke teme.

### **Ukratko, CIMULACT će:**

- Stvoriti viziju i scenarije koji povezuju, prije svega, društvene potrebe s budućim očekivanim napretkom u znanosti, ali i njihov utjecaj na tehnologiju, društvo, okoliš itd., povezano sa značajnim izazovima
- Osigurati konkretne ulazne podatke i informacije za Obzor 2020. kroz preporuke i predložene politike istraživanja i inovacija te simulacije natječaja iz programa Obzor 2020.
- Uključiti građane i različite dionike u visoko participativne rasprave / konzultacije / procese koji vode osmišljavanju scenarija za poželjne održive budućnosti i istraživanje
- Izgraditi kapacitete građana i relevantnih aktera angažiranih u području istraživanja i inovacija kroz razvoj, eksperimentiranje, edukacije i procjene metoda uključivanja
- Omogućiti dijalog i zajedničko razumijevanje između donositelja odluka, građana i dionika
- Otkriti koje su koristi od konzultacija s građanima

CIMULACT je trogodišnji projekt financiran od strane Europske komisije, koji je započeo u lipnju 2015. Za više informacija posjetite [www.cimulact.eu](http://www.cimulact.eu)

